MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA

ONOR. IMHALLEF
RAYMOND C. PACE

Seduta tat-30 ta' April, 2003

Citazzjoni Numru. 754/2001/1

Jasmine Bartoli

vs

Dr. Beppe Fenech Adami u l-Prokuratur Legali Louisa Tufigno li b'digriet tas-16 ta' Mejju 2001 gew nominati bhala Kuraturi Deputati sabiex jirrapprezentaw lill-assenti Shajidas Palenta Kandi

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici a fol. 1 fejn gie premess:-

Illi l-kontendenti zzewgu fl-4 ta' Mejju 1998 fir-Registru Pubbliku (Dokument "A").

Illi minn dan iz-zwieg kellhom tifel, Sian, li twieled fit-3 ta' Novembru 1999.

Illi dan iz-zwieg huwa null minhabba illi l-kunsens tal-kontendenti kien vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li tagdi l-obbligazzjonijiet essenzjali taz-zwieg u dan *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (d) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta;**

Illi dan iz-zwieg huwa null ukoll minhabba illi l-kunsens tal-kontendenti nkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg u dan *ai termini* **talartikolu 19 (1) (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta,**

Illi l-istess attrici talbet lil din l-Onorabbli Qorti sabiex:-

(1) Tiddikjara null iz-zwieg tal-kontendenti li sehh fl-4 ta' Mejju 1998 *ai termini* tal-**artikoli 19 (1) (d) u (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

(2) Tapplika kontra l-konvenut *in mala fede* l-effetti kontemplati fl-**artikolu 20 tal-istess Kap. 255** u b'mod partikolari **s-subincizi (3) u (5) tal-istess artikolu 20.**

(3) Taghti kull prowediment opportun dwar il-minuri.

Bl-ispejjez u bl-ingunzjoni tal-konvenut ghas-subizzjoni.

Rat id-dikjarazzjoni attrici a fol. 3 tal-process;

Rat il-lista ta' xhieda u d-dokumenti esebiti a fol. 4 u 5 tal-process;

Rat ir-rikors tal-attrici Jasmine Bartoli tat-2 ta' Mejju 2001 fejn talbet in-nomina ta' kuraturi deputati sabiex jirrapprezentaw lill-assenti Shajidas Palenta Kandi fl-atti tal-kawza u fl-atti kollha relattivi u sussegwenti.

Rat id-digriet sussegwenti tal-Qorti tas-16 ta' Mejju 2001 fejn il-Qorti laqghet it-talba u nnominat lil Dr. Beppe

Fenech Adami u lill-Prokuratur Legali Louisa Tufigno bhala kuraturi ghall-finijiet kollha tal-ligi.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati tal-15 ta' Jannar 2002 a fol. 21 fejn gie eccepit:-

1. Illi huma mhumiex edotti mill-fatti li taw lok ghal din il-kawza.

Illi huma jirriservaw illi jipprezentaw eccezzjonijiet ulterjuri jekk u meta huma jkunu gew edotti mill-fatti.

Rat id-dikjarazzjoni u l-lista tax-xhieda tal-kuraturi deputati a fol. 22 tal-process.

Rat il-verbali tal-1 ta' Frar 2002 fejn din il-kawza giet differita biex tibda tinstema' minn din il-Qorti kif prezentament presjeduta mill-Onor. Imhallef Raymond C. Pace; u tat-2 ta' Mejju 2002 fejn inghata digriet affidavit tal-partijiet b'terminu ta' erbghin (40) gurnata kull wiehed.

Rat ir-rikors tal-attrici Jasmine Bartoli datat 4 ta' Gunju 2002 fejn talbet estensjoni fit-terminu ghall-prezentata tal-affidavits taghha u tax-xhieda minnha ndikati, liema talba giet milqugha mill-Qorti b'digriet tal-5 ta' Gunju 2002 fejn il-Qorti estendiet it-terminu bi tletin (30) gurnata ohra mid-data tad-digriet.

Rat in-nota tal-attrici tat-3 ta' Lulju 2002 li permezz taghha esebiet l-affidavit taghha stess, u dik tal-5 ta' Lulju 2002 fejn esebiet zewg affidavits ohra, cjoe' dak ta' Randolph Joseph Bartoli u Mary Grace Bartoli.

Rat il-verbal tad-29 t'Ottubru 2002 fejn il-Kuratur Deputat Dr. Beppe Fenech Adami esebixxa dokumenti li juru li huwa kkomunika ma' l-assenti li rrimetta ruhu ghall-atti processwali. Il-Qorti laqghet talba ta' Dr. Louis Thompson ghall-attrici li talab korrezzjoni fic-citazzjoni attrici, fis-sens li l-kelma *"Palentakandi"* tinqasam fi tnejn u tigi taqra *"Palenta Kandi"*, u ordnat li ssir il-korrezzjoni kif rikjesta fl-atti tac-citazzjoni u fl-atti kollha tal-kawza. Dr. Beppe Fenech Adami ta ruhu b'notifikat bl-atti kif korretti. Dr.

Louis Thompson pprezenta nota fejn ceda t-tieni u t-tielet talba attrici, u l-kawza giet differita ghas-sentenza ghat-30 t'April 2002.

Rat id-dokumenti esebiti.

Rat l-atti kollha l-ohra tal-kawza.

II. KONSIDERAZZJONIJIET.

(i) PROVI PRODOTTI.

L-attrici **Jasmine Bartoli** fl-affidavit taghha sostniet hekk:-

"Jiena twelidt fl-1978 u ghalhekk llum ghandi erbgha u ghoxrin (24) sena. Il-papa` tieghi jismu Randolph Joseph Bartoli u jahdem bhala perit. Il-mama` jisimha Mary Grace u ma tahdimx, pero' tiehu hsieb id-dar u lill-familja. Ghandi zewg huti li jisimhom Randolph Nicholas li ghandu ghoxrin (20) sena, u Pearl li ghandha tmintax-il (18) sena.

L-iskola li kont immur fiha fil-gradi ta' 'kindergarten', primarja u sekondarja jisimha "Our Lady Immaculate School". Din hija skola mmexxija mis-sorijiet u dan il-fattur nahseb li halla nfluwenza kbira fil-hajja tieghi. Lis-sorijiet kont narahom 'strict' izzejjed maghna. Hajti spiccat ristretta ghall-ahhar u l-liberta' tieghi kont inhossha bhallikieku ma baqghetx tezisti aktar. Jiena nista' nghid li din l-imgieba tas-sorijiet lejn l-istudenti gabitli antipatija kbira lejhom u ghadni b'dan is-sentiment sal-lum.

Meta kont zghira kelli nfluwenza pjuttost negattiva tal-hbieb li kont inkun maghhom. Niftakar partikolarment habiba Maltija li kellha ommha Ngliza, u li kienet separata minn mar-ragel taghha u tghix ma' ragel iehor. Din it-tfajla kienet naqra hajja. Kont inkun irrid norqod ghandhom pero' ommi ma kenitx thallini. Hawn bdejt inhoss illi anke l-familja tieghi kienet qeghda tirrestringili l-liberta'. Din l-oppressjoni kienet qeghda ddejjaqni u

kont gja' qed nahseb kif ser infittex li ngawdi l-liberta' tieghi.

Id-dar kont nghix f'kumdita' kbira. Id-dar taghna hija kbira u qatt ma naqasna xejn. Dejjem sibna dak li ridna u nahseb li meta kont zghira kont anke xi ftit imfissda. Ir-restrizzjonijiet tal-hrug li semmejt fuq kienu ghalhekk idejquni hafna.

Meta kelli tmintax-il sena (18) s-sitwazzjoni nbidlet. Id-dixxiplina fid-dar tieghi illaxkat sew u kwazi saret inezistenti. Kienu dejjem ituni dak li rrid. Ta' tmintax-il sena kelli karozza 'Oper Corsa' gdida. Mill-flus qatt ma kont nieqsa u meta kont nitlob lill-genituri dejjem kienu jaghtuni kemm kelli bzonn. Kont inhobb nohrog hafna ma' hbiebi u nixxala u ma kelli l-ebda hsieb jew attenzjoni, la ghall-istudju u lanqas ghax-xoghol.

Ma' kelli ebda hinijiet stretti ta' x'hin nohrog u x'hin nidhol u l-uniku hsieb li kelli kien li ngawdi l-hajja, ngawdi l-liberta' li kien ghadni kemm akkwistajt, u dan specjalment billi kont nohrog mal-guvintur. Ta' eta' zghira kont gia' bdejt nohrog ma' numru ta' guvintur u qatt ma kelli lanqas hsieb li nibni xi relazzjoni serja ma' xi hadd. Fil-fatt qatt ma dahhalt 'boys' ohra d-dar qabel Shajidas.

Kif ghidt, qabel iltqajt ma' Shajidas kont gja' nohrog sikwit ma' 'boys' ohra. L-aktar li kont indum ma' guvni kien xi tliet xhur pero' rarament domt daqshekk. Regolarment kien ikolli relazzjonijiet sesswali u mhux dejjem kont niehu prekawzjonijiet biex ma nohrogx tqila, anzi nghid li rari kont nahseb fuq hekk. Kont inhalli f'idejn il-'boys' jekk iridux jiehdu prekawzjoni jew le.

Jiena ltqajt ma' Shajidas meta kellha (19) dsatax-il sena. Ltqajna f'bar go Paceville li jismu 'Ghall-Kafe`'. L-ewwel reazzjoni tieghi meta ltqajt mieghu kienet li bzajt minnu u lill-habiba tieghi (Lisa) dakinhar ghidtilha. "ejjew nitilqu l-barra minn hawn li ma jmurx jigi jkellimna".

Ahna w hergin waqqafna biex jitlobna sigarett, bdejna nitkellmu u beda jghidilna biex ma mmorrux ha joffrilna kafe'. Jien kont tajtu t-telefon tax-xoghol verbalment - dan kien numru twil peress li kont nahdem mal-Gvern (skrivana fil-Contracts and Procurement Section Works Division - kien ilni xi sena) - bl-idea li ma kienx ser jiftakru. Niftakar li kien xurban, kellu ghajnejh homor nar u ghidt li mhux ser jiftakru n-numru.

Kien jahdem il-'Bamboo Bar' dak iz-zmien. Iltqajt mieghu f'bar iehor peress illi kien ghadu kemm spicca mix-xoghol tieghu fil-bar li semmejt. It-Tnejn ta' wara li Itqajna cempilli biex nitlaqghu. Ghall-ewwel ghidtlu "le" pero' wara li baqa' jinsisti ghidtlu "all right". Konna ltqajna tas-Sliema u ghidt lil habibti tigi mieghi u morna d-dar ta' koppja mill-Gzira.

Shajidas kellu hbieb mizzewgin hawn Malta li z-zwieg taghhom llum tharbat pero' dak iz-zmien kienu fi zwieg li ma kienx normali. Dawn kienu zewg koppji hbieb tieghu, koppja li kienet toqghod ir-Rabat u koppja ohra li kienet toqghod il-Gzira. Il-mod kif kienu jghixu ma kienx ta' koppja normali. Kien ikollhom dejjem hafna hbieb id-dar li jdumu jixxalaw sa' tard bil-lejl, gieli anke sas-2:00 a.m. Il-koppji kienu johorgu ghal rashom u kienu jghixu qishom mhux mizzewgin. Ahna konna mmorru hafna ghandhom ghax kienu hbieb ta' Shajidas.

Dawn kienu ta' eta' ftit akbar minn taghna. Il-mara ta' koppja minnhom kienet tahdem. Kellha hanut ta' affarijiet orjentali u r-ragel ma kienx jahdem. Ftit wara kien ghamel kumpanija li taghmel il-programmi fuq it-TV pero' din wara ftit taz-zmien falliet.

Il-koppja tar-Rabat kellha zewgt ibniet. Avolja bit-tfal, il-mod kif kienu jghixu kien li qishom mhux mizzewgin. Jiena kont nithassarhom lit-tfal peress li ma kenux qed jitrabbew f'atmosfera kif tlajt jiena. Kien ikun hemm storbju shih b'hafna muzika orjentali tip tal-Indja.

Dawn il-persuni kienu kollha ffissati fuq l-Indja. L-ambjent ta' dawn id-djar kien ambjent Indjan. Kienu jpejpu

sigaretti tal-Indja, kien ikun hemm incens tal-Indja u muzika orjentali u xorb.

Konna mmorru ghandhom qabel izzewwigna. Ghall-bidu peress li Shajidas kien joqghod hdejn koppja minnhom, tal-Gzira, konna mmorru ghandhom kuljum.

Meta kont nara hekk kont nghid li z-zwieg wara kollox mhix xi haga difficli, passiggjata, tista' tkompli tiddeverti u tixxala u m'hemmx xi responsabbilta' daqs kemm jghidu. Milli kont nara ghand dawn il-hbieb iz-zwieg ma jidhirx li kien ta' ebda xkiel biex tkompli tiddeverti u ma jidhirx li kien ser inaqqasli l-liberta'.

Shajidas kien jghidli li meta nizzewgu nghixu hajja bhal taghhom ghax sabiha, dejjem bil-hbieb u bla responsabbilta'. Qatt ma tkellimna la fuq tfal u lanqas fuq xi pjanijiet serji ta' x'ser naghmlu meta nizzewgu. Il-hsieb taghna kien biss kif ser ngawdu l-hajja.

Kien staqsieni biex nizzewgu xi ftit gimghat wara li ltqajna u jiena accettajt. Hu qalli biex niddeciedi l-gurnata u jiena ghidtlu biex inhallu ftit snin jghaddu. Meta ghidtlu hekk kien wegibni: "jew issa jew xejn".

L-attitudini tieghu mieghi kienet wahda bierda meta hadtu jiltaqgha mal-genituri tieghi l-ewwel darba f'Dicembru 1997. Waqt li konna fil-karozza sejrin id-dar tieghi qalli li hu kien sejjer lura l-Indja. Meta staqsejtu x'ser jigri minna qalli biex jien immur ghal rasi u hu jmur ghal rasu. Wara li tlaqna mid-dar tal-genituri tieghi l-imgieba tieghu nbidlet. Ma nafx jekk kienx impressjonat bil-fatt illi l-genituri tieghi joqghodu f'Villa pjuttost kbira.

Ghall-habta tal-ahhar ta' Dicembru 1997 iddecidejna li mmorru nghixu ghal rasna. Sibna 'flat' tas-Sliema u morna nghixu fih f'Jannar 1998.

F'nofs Jannar Shajidas mar ikellem lill-Kummissarju Gholi tal-Indja f'Malta biex isaqsih jekk nistghux nizzewgu fil-Kummissjoni u x'inhuma l-arrangamenti li kellhom isiru. Hu dahal wahdu jkellem lill-Kummissarju u ghalhekk

ma nafx x'intqal bejniethom pero' meta hareg qalli li l-Kummissarju kien ser jiehu hsieb ta' kollox.

Jiena tlaqt ix-xoghol li kont qed naghmel ghal habta ta' nofs Frar 1998. Ir-raguni li tlaqt kienet li kont iddejjaqt f'dak it-tip ta' xoghol li kont qed naghmel u barra minn hekk kien hemm principal gdid li kien qieghed idejjaqni. Kont qieghed niddejjaq ukoll peress illi filwaqt illi jiena kont nahdem Shajidas ma kien jaghmel xejn u ma ridtx li dan jghix minn fuq dahri. Ghalhekk ghidt illi jekk nieqaf nahdem dan kien ikollu jara x'jaghmel biex isib xoghol.

Xi ftit wara ddecieda li jibda kumpanija u qalli biex insaqsi lil missieri sabiex isellfu xi flus biex jirregistraha. Jiena kont ghamiltilu cara dak iz-zmien li ma ridtx lil missieri jsellifna l-flus ghal ebda raguni u li jiena ma kontx ser nghidlu biex isellifna. Kien imissna niehdu hsieb ahna taghna nfusna. Peress li rajt li ma kienx kuntent u biex jieqaf igerger hrigt il-flus kollha li kelli l-bank u tajthomlu
.
F'nofs Marzu 1998 irrealizzajt li kont hrigt tqila u ghalhekk saret aktar urgenti li nizzewgu. Dejjem kien imur wahdu jkellem lill-Kummissarju Gholji tal-Indja ghal Malta u kull darba kien jghidlu li dalwaqt nizzewgu. Gieli anke tani xi dati li pero' kienu jigu posposti u dan sakemm darba qalli li ggieled mal-Kummissarju u li dan ma riedx izewwigna.

Qabel hrigt tqila jien u Shajidas kien ikollna relazzjoni sesswali regolarment. Kien suppost jiehu hsieb hu dwar is-'safe period' peress li kont ninfurmah meta jkolli l-'period'. Jiena qatt ma tajt kaz dwar is-'safe period'. Dejjem hallejt kompletament f'idejh.

Iddecidejna li nizzewgu civilment pero' meta morna naghmlu l-indagini necessarji qalulna li riedu jghaddu xi xhur qabel stajna nizzewgu. Qabel skoprejna li kont hrigt tqila konna hsibna li mmorru vaganza l-Egittu u wara mmorru nghixu Dubai, pero' meta sirna nafu li kont hrigt tqila bdilna l-idea. Meta ghidna lir-Registratur taz-Zwigijiet li kellna l-biljetti biex immorru l-Egittu u Dubai irrangalna biex nizzewgu f'data aktar vicina.

Izzewwigna fl-4 ta' Mejju 1998. Xi ftit tal-granet wara suppost li kellna mmorru ghal 'honeymoon' pero' ahna u hergin mill-'airport' Shajidas kien arrestat peress illi kien instab illi d-data fuq il-Visa tieghu kienet mibdula.

Beda jfittex xoghol u f'nofs Awissu 1998 sab 'job' f'hanut tal-'computer' li jgib l-isem Computer Evolution Centre u li issa jissejjah New Millennium Computer Superstores.

Sadanittant konna sibna 'flat' l-Imsida pero' kien ghali wisq u ghalhekk wara xahrejn morna lura d-dar tal-genituri tieghi.

Fit-3 ta' Novembru 1998 twieled it-tifel taghna Sian.

F'Dicembru 1998 Shajidas beda jahseb biex jiftah kumpanija ma' habib tieghu. Kemm jiena kif ukoll missieri konna tajnih il-parir biex ma jitlaqx ix-xoghol li kellu izda jiftah il-kumpanija 'part-time' wara x-xoghol tieghu. Madanakollu fl-ahhar ta' Dicembru 1998 huwa telaq mix-xoghol minghajr ma qalli u kelli nkun naf minghand haddiehor. Ghall-ewwel cahad li kien telaq ix-xoghol izda wara ftit ammetta li dan kien vera.

Fil-bidu tas-sena 1999 huwa u hablb tieghu fethu kumpannija gdida jisimha 'Ushua Communications'. Sibna 'flat' fi Swieqi biswit l-ufficcju tieghu. Wara ftit xhur il-kumpannija falliet u ergajna morna nghixu mal-genituri tieghi. Missieri spicca biex hallas hafna mid-dejn tieghu li kien jammonta ghal madwar Lm35,000.

Meta rrejalizzajt li dan kien ser jistrieh fuq il-genituri tieghi kull meta jsib ruhu f'diffikultajiet finanzjarji kkonvincejtu sabiex jmur jghix barra minn Malta sabiex ikun il-boghod mill-genituri tieghi. Fl-ahhar t'Awissu 1999 morna nghixu f'Bahrain. Wara xahar jiena w ibni Sian gejna lura Malta sakemm jirrangawlna l-Visa. Ergajna morna fl-ahhar t'Ottubru u bqajna hemm sal-ahhar ta' Frar jew il-bidu ta' Marzu 2000.

Peress li xi hadd kien offrielu xoghol li kien jidher tajjeb fl-Egittu konna ddecidejna li mmorru nghixu hemm. Konna ftehmna li ghall-ewwel jiena u ibni nigu Malta sakemm hu jirranga l-affarijiet tieghu dwar dan ix-xoghol fl-Egittu. Qabel kont gejja Malta kien rega' talabni biex jissellef xi flus minghand il-genituri tieghi u dan peress li skond hu kellu ncident stradali u ma kienx inxurjat u ghalhekk kellu jhallas kollox hu personalment. Waqt li kont qed nippakkja sibt li kelli xi gojjelli neqsin u meta ghidtlu qalli li kien hadhom biex itihom lil xi hadd li kellu d-dejn mieghu. Irrid nghid li ma' dawn il-gojjelli kien hemm bicciet li kienu ta' nannti u li sal-lum ghadni ma hadthomx lura.

F'Gunju tas-sena 2000 ibni kellu jaghmel operazzjoni u f'dan iz-zmien jiena ma stajtx nikkuntattja lil Shajidas peress illi hadd ma kien jaf fejn mar. Fil-gimghatejn li ibni kien l-isptar hadd ma kien jaf x'sar minn Shajidas. Konna smajna minghand xi hadd li kien jigi minnu li kien sab ruhu f'xi problemi u jidher li anke kien gie arrestat ghal xi xhur. Kont smajt zewg verzjonijiet ghala gie arrestat: wahda ghaliex ma hallasx il-kera tal-'flat' fejn konna qeghdin noqghodu. Il-verzjoni li tani hu hi li l-kumpanija li kien jahdem maghha meta semghet li kien ser jitlaq mix--xoghol biex imur jahdem ma' kumpanija ohra kienet hadet passi sabiex jigi arrestat.

Hawnhekk jiena ma stajtx nissaporti aktar pero' minhabba pressjoni tal-familja tieghi sabiex nipprova nirranga kont ergajt ippruvajt nara hemmx possibbilta' li s-sitwazzjoni titranga. Konna bqajna nikkomunikaw permezz tat-telefon u l-'e-mails'. Il-mod kif kien ikellimni kien bhal kieku ma gara xejn u din l-attitudni lili kienet tirrabjani hafna. Gieli kont nahseb li s-sitwazzjoni ser tirranga pero' aktar ma beda jghaddi z-zmien aktar bdejt nirrealizza li ma stajtx mmur lura. Ghall-ahhar tas-sena 2000 kont iddecidejt li z-zwieg taghna kien spicca u dan komplejt nikkonfermah meta ibni kellu jaghmel operazzjoni ohra f'Jannar 2001 u ghalhekk kellu jaghmel gimghatejn l-isptar. Stajt nifhem li ma setghax jigi Malta pero' ma stajtx nifhem kif lanqas biss indenja jcempel biex jara kif inhu t-tifel. Irrabjajt hafna meta rajt hekk u

komplejt ikkonvincejt ruhi dwar id-decizjoni tieghi. Kellha ccempillu ommi wara hamest ijiem biex tghidlu kif kien ghadda t-tifel tieghi.

Wara li ibni Sian hareg mill-isptar bdejt intarraflu li bejnietna kien spicca kollox u dan peress li ma kellix il-kuragg li nghidlu direttament. Meta ra hekk beda jitlef rasu u kien qieghed jipprova minn kollox biex jikkonvincini biex nibqa' nghix mieghu. Fil-bidu ta' Marzu 2001 ghidtlu li bejnietna kien spicca kollox definittivament. Il-komunikazzjoni ta' bejnietna naqset drastikament ghalkemm xi kultant icempel biex ikellem lil Sian.

Shajidas ghandu Isienu helu u jaf sewwa kif ipoggi l-kliem pero' biz-zmien skoprejt li minn dak li kien jghidli mhux kollox kien ikun minnu. Kien qalli li kienu hames ahwa u li hu kien tan-nofs. Issa sirt naf li dan mhux veru. Dan sirt nafu minghand ohtu u anke minghandu peress li ammetta li ma kienx qalli l-verita'.

Meta konna l-Bahrain, Shajidas kien jigi l-'flat' fejn konna noqghodu f'xi 9:00 p.m. u kien jerga' johrog regolarment u jhallini wahdi ma' ibni Sian. Kien jghid li kien ikun ghand shabu jilghabu l-karti. Kien jghid li jkunu qed jilghabu ghal ftit 'cents'.

Meta konna l-Bahrain kellna relazzjoni sesswali wahda biss. Minn Marzu 1998 sa meta tlaqt mill-Bahrain, fi Frar/Marzu 2000 kellna forsi hames relazzjonijiet sesswali ma' xulxin. Qabel Marzu 1998 kien ikollna relazzjoni kwazi kuljum. Meta kont nghidlu biex niehdu xi prekawzjonijiet kien joggezzjona u jiena, li kelli 19-il sena, ma kontx nirrezistih hafna.

Jiena mort fil-kumpanija li kien jahdem fiha l-Bahrain u kien anke weghdni li ser nahdem jien ukoll hemmhekk. Dan pero' qatt ma sehh. Din ukoll hija kwalita' ta' Shajidas li jwieghed hafna u wara ssib li fil-fatt ma jigri xejn.

L-ahhar li smajt minghandu kien f'Novembru 2001. F'Jannar 2002 baghat xi affarijiet ghat-tifel: 2 tops, video ta' kumpanija li suppost qieghed fiha hu u xi affarijiet zghar ohra.

Shajidas kien qalli li d-data tat-twelid tieghu li hemm fuq ic-certifikat taz-zwieg ma hix korretta. Darba qalli xi data ohra pero' ma niftakarhiex u anke kieku ma nahsibx li jkun qed jghidli l-verita'.

Jiena llum nirrealizza li ma kontx matura bizzejjed meta ddecidejt li niehu l-pass taz-zwieg. Ghalija dak iz-zmien iz-zwieg kienet avventura ohra bhall-ohrajn li ma kienet ser ittellifni xejn milli nkompli nghix kif kont nghix qabel.

Illum nirrealizza wkoll li Shajidas ma kellu ebda hsieb serju taz-zwieg u nahseb li zzewwigni ghall-iskopijiet tieghu fosthom ghall-flus tal-familja tieghi.

It-tifel illum qieghed mieghi. Jiena llum nghix god-dar tal-familja tieghi. Ghadni kemm spiccajt kors ta' sentejn fl-Institute of Tourism Studies u qeghda nahdem f'agenzija tal-ivjaggar. Meta kont fl-Institute u llum waqt il-hin tax-xoghol lit-tifel tieghi jiehdu hsiebu l-genituri. It-tifel, li llum ghandu tliet snin u tmien xhur, imur skola tal-'kindergarten'. Wara l-esperjenza qarsa li ghaddejt minnha nixtieq li nara li t-tifel tieghi jitla' fl-ahjar ambjent possibbli".

Randolph Joseph Bartoli ukoll permezz tal-procedura tal-affidavit xehed illi:-

"Jiena missier Jasmine Bartoli, l-attrici.

L-ewwel darba li jien u l-mara tieghi, Mary Grace, smajna dwar ir-ragel ta' Jasmine, Shajidas, kien waqt li konna qeghdin nieklu barra fir-restaurant 'Re del Pesce'. Dakinhar Jasmine qaltilna li riedet tizzewweg wiehed Indjan li kienet ltaqghet mieghu u dan peress illi ried isiefer u riedet tmur mieghu.

Jasmine qaltilna li kienet ser tghidlu biex jigi d-dar taghna ghax qallha li ried jiltaqa' mal-genituri taghha. Fil-fatt ftit granet wara gie d-dar. Qalilna li l-familja tieghu ghandha 'business' kbir fl-Indja u ghandhom fabbrika li taghmel it-tessuti. Barra li kienu jbieghu fl-Indja qal li kienu wkoll jesportaw lejn il-Kuwait u fl-inhawi tal-vicin. Qalilna wkoll li ghandu ohtu mizzewga Germaniz u toqghod fil-Germanja.

Ahna konna wrejnieh li ma hadniex gost li kienu ser jizzewgu u jsiefru. Meta ghidnilu hekk Shajidas wiegeb li konna fehemnih hazin. Ir-raguni li kien ser isiefer, skond hu, kienet li ser jaghmel kumpanija mar-ragel t'ohtu (l-Germaniz) fuq xi 'solar heating'.

Il-mara tieghi staqsietu x'ser jghidu l-genituri tieghu meta jghidilhom li kien ser jizzewweg wahda li mhix Indjana. Wara xi zmien sirna nafu minghand ohtu li l-genituri tieghu kienu rieduh jizzewweg ohra. Hu kien jghid li l-genituri tieghu kienu jafu li kien ser jizzewweg. Pero' ohtu, f'ittra li baghtet lil Jasmine tghid li saru jafu biz-zwieg tieghu recentement u hafna wara li fil-fatt izzewgu.

Ahna konna sellifnih hafna flus lil Shajidas. Ghall-bidu konna nsellfuh Lm500 fuq Lm500 izda wara, minhabba d-dejn li kien ghamel, konna sellifnih madwar Lm35,000.

Wara li zzewgu Jasmine u Shajidas ghamlu xi sitt xhur jghixu fid-dar taghna (mhux konsekuttivament izda meta ma kienx ikollhom 'flat' fejn joqghodu). F'dan iz-zmien Shajiidas kien jaghmel ljieli mqajjem fuq il-'computer' fl-istudju tat-tifel (Randolph Nicholas). Kien idum anke sal-4:00 a.m. Fil-ghodu mbaghad ma kienx iqum ghax-xoghol (suppost jibda fit-8.30 am) izda kien jibqa' rieqed anke sa nofsinhar.

Meta kien jitkellem maghna kien dejjem isemmi princpijiet u Shahs u kien jghid li kien jafhom. Peress li kien ihawwad fid-diskors kellna dubju kemm kien ikun qed jghid il-verita'.

Wara li zzewget Jasmine jien u l-mara morna gimghatejn il-Bahrain biex naraw fejn kienet qed tghix it-tifla. Ahna hemmhekk konna noqghodu go Hotel. F'dan iz-zmien ma tantx konna narawh lil Shajidas. Konna rajniha stramba li waqt li konna hemm lanqas biss indenja jdawwarna xi ftit il-pajjiz.

Meta gie li tkellimna dwar ir-religjon tieghu, il-Hindu, kien jghidilna li din ma kenitx tidhol fil-hajja tieghu.

Meta Jasmine saret 'teenager' kien ikollha hafna 'clashes' maghna fis-sens illi hi kienet topponi ghal hafna affarijiet li konna nghidulha u dan specjalment mal-mara tieghi. Telqet ghal kollox il-funzjonijiet kollha tal-knisja. Kienet dejjem tghid li trid aktar liberta', li ma tridx tfal, li ma tridx tizzewweg u li trid tmur l-Amerika.

Meta gieli Mary Grace kienet tghidilha biex tmur 'kindergarten teacher' kienet twegeb li ma kenitx taf tmur mat-tfal.

Jasmine kienet rasha iebsa hafna. Meta konna nitkellmu dwar id-decizjoni taghha li tmur tghix ma' Shajidas konna nghidulha: "Taf x'inti taghmel meta tghid li ser tmur tghix mieghu?" Kienet tghidilha: "Jiena ninfurmakom qeghda u mhux nitlobkom parir".

Kien hemm mument meta ridna nindagaw fuq l-identita' ta' Shajidas anke mal-ambaxxata tal-Indja f'Malta izda Jasmine ma riditx u ghalhekk ma nsistejniex. Dan huwa ezempju zghir minn hafna fejn Jasmine kienet topponi ghal-ideat taghna.

Shajidas jidher li qisu ghandu 'dual personality' fis-sens illi jurik wicc izda fil-verita' jkollu wicc iehor. Ghal kull haga li tghidlu r-risposta tieghu dejjem 'no worry'. Ghalih kollox 'plain' pero' wara ssib li kollox bil-kontra ta' li jghid. Kien kapacissmu biex iwieghed izda wara ma jzommx kelmtu.

Xi kultant anke kellna d-dubju li forsi kellu l-vizzju tal-loghob. Dan minhabba li dejjem kien irid jissellef il-flus

minghandna u minhabba li ma kienx konsistenti fid-diskors tieghu.

Meta kien Malta, Shajidas kien waqqaf kumpanija jisimha 'Ushua Communications'. Kien jimpjega xi disa' min-nies. Din il-kumpannija falliet xi erba' xhur wara li twaqqfet. F'dan iz-zmien qasir huwa kien xtara numru ta' karozzi 'second hand', fosthom 'Alfa Romeo' u karozza Amerikana ghalih, karozza lis-'salesgirl' u karozza ohra ghallkumpanija. Shajidas irnexxilu jaghmel dejn ta' eluf kbar ta' liri f'din il-kumpannija. Dan id-dejn spiccajna hallasnih ahna b'rispett lejn it-tifla taghna.

Ahna nahsbu li t-tifla zzewgitu biex tehles minna, l-genituri taghha. Peress illi taht is-soritijiet kienet dejjem tghid kemm kienet oppressa nahsbu li meta ma baqghetx tmur l-iskola tas-sorijiet sabet il-liberta' u ghalhekk kull sens ta' dixxiplina u sikkatura, anke minna li konna u ghadna nhobbuha hafna, kien idejjaqha hafna. Mill-banda l-ohra l-impressjoni taghna hi li hu zzewwigha ghal xi skopijiet ta' mohhu fosthom forsi biex ikun jista' jkompli jssellef il-flus minghandna ghax kien jaf li ahna ghat-tifla konna naghmlu kollox.

Illum Jasmine tidher li mmaturat hafna aktar anke minhabba l-esperjenzi li ghaddiet minnhom. Recentement bdiet tahdem f'agenzija tas-safar wara kors li ghamlet fl-Institute of Tourism Studies.

Lit-tifel taghha, Sian, tiehu hsiebu b'responsabbilta' kbira. Ahna niehdu hsiebu qisu t-tifel taghna. Meta kienet tkun l-Institute of Tourism Studies, u issa waqt li tkun qed tahdem it-tifel ikun maghna. Altrimenti it-tifel dejjem maghha.

Jidher li l-esperjenza li ghaddiet minnha Jasmine halliet certi effetti fuqha ghax il-konfronti li kien ikun hemm bejnietna kwazi spiccaw ghal kollox u fl-opinjoni tieghi llum ghandha hafna aktar sens ta' responsabbilta' milli kellha dakinhar li ddecidiet li tizzewweg lil dan l-Iindjan".

Fl-ahhar tat xehdet ukoll **Mary Grace Bartoli** fejn sostniet illi:-

"Jiena omm Jasmine Bartoli, l-attrici.

L-ewwel darba li jien u r-ragel tieghi, Randolph Joseph, smajna dwar ir-ragel ta' Jasmine, Shajidas, kien waqt li konna qeghdin nieklu barra fir-restaurant 'Re del Pesce'. Dakinhar Jasmine qaltilna li riedet tizzewweg wiehed Indjan li kienet ltaqghet mieghu u dan peress illi ried isiefer u riedet tmur mieghu.

Jasmine qaltilna li kienet ser tghidlu biex jigi d-dar taghna ghax qallha li ried jiltaqa' mal-genituri taghha. Fil-fatt ftit granet wara gie d-dar. Qalilna li l-familja tieghu ghandha 'business' kbir fl-Indja u ghandhom fabbrika li taghmel it-tessuti. Barra li kienu jbieghu fl-Indja qal li kienu wkoll jesportaw lejn il-Kuwait u fl-inhawi tal-vicin. Qalilna wkoll li ghandu ohtu mizzewga Germaniz u togghod fil-Germanja.

Ahna konna urejnieh li ma hadniex gost li kienu ser jizzewgu u jsiefru. Meta ghidnilu hekk Shajidas wiegeb li konna fehemnih hazin. Ir-raguni li kien ser isiefer, skond hu, kienet li ser jaghmel kumpanija mar-ragel t'ohtu (il-Germaniz) fuq xi 'solar heating'.

Jiena staqsejtu x'ser jghidu l-genituri tieghu meta jghidilhom li kien ser jizzewweg wahda li mhix Indjana. Wara xi zmien sirna nafu minghand ohtu li l-genituri tieghu kienu rieduh jizzewweg ohra. Hu kien jghid li l-genituri tieghu kienu jafu li kien ser jizzewweg. Pero' ohtu, f'ittra li baghtet li Jasmine tghid li saru jafu biz-zwieg tieghu recentement u hafna wara li fil-fatt izzewgu.

Ahna konna sellifnih hafna flus lil Shajidas. Ghall-bidu konna nsellfuh Lm500 fuq Lm500 izda wara, minhabba d-dejn li kien ghamel, konna sellifnih madwar Lm35,000.

Wara li zzewgu Jasmine u Shajidas ghamlu xi sitt xhur jghixu fid-dar taghna (mhux konsekuttivament izda meta

ma kienx ikollhom 'flat' fejn joqghodu). F'dan iz-zmien Shajidas kien jaghmel Ijieli mqajjem fuq il-'computer' fl-istudju tat-tifel (Randolph Nicholas). Kien idum anke sal-4:00 a.m. Fil-ghodu mbaghad ma kienx iqum ghax-xoghol (suppost jibda fit-8:30 a.m.) izda kien jibqa' rieqed anke sa nofsinhar.

Meta kien jitkellem maghna kien dejjem isemmi princpijiet u Shahs u kien jghid li kien jafhom. Peress li kien ihawwad fid-diskors kellna dubju kemm kien ikun qed jghid il-verita'.

Wara li zzewget Jasmine jien u r-ragel morna gimaghtejn il-Bahrain biex naraw fejn kienet qed tghix it-tifla. Ahna hemmhekk konna noqghodu go Hotel. F'dan iz-zmien ma tantx konna narawh lil Shajidas. Konna rajniha stramba li waqt li konna hemm lanqas biss indenja jdawwarna xi ftit il-pajjiz.

Meta gie li tkellimna dwar ir-religjon tieghu, il-Hindu, kien jghidilna li din ma kenitx tidhol fil-hajja tieghu.

Meta Jasmine saret 'teenager' kien ikollha hafna 'clashes' maghna fis-sens illi hi kienet topponi ghal hafna affarijiet li konna nghidulha u dan specjalment mieghi. Telqet ghal kollox il-funzjonijiet kollha tal-knisja. Kienet dejjem tghid li trid aktar liberta', li ma tridx tfal, li ma tridx tizzewweg u li trid tmur I-Amerika.

Meta gieli kont nghidilha biex tmur 'kindergarten teacher' kienet twegeb li ma kenitx taf tmur mat-tfal.

Jasmine kienet rasha iebsa hafna. Meta konna nitkellmu dwar id-decizjoni taghha li tmur tghix ma' Shajidas konna nghidulha: "Taf x'inti taghmel meta tghid li ser tmur tghix mieghu?" Kienet tghidilna: "Jiena ninfurmakhom qeghda u mhux nitlobkom parir".

Kien hemm mument meta ridna nindagaw fuq I-identita' ta' Shajidas anke mal-ambaxxata tal-Indja f'Malta izda Jasmine ma riditx u ghalhekk ma nsistejniex. Dan huwa

ezempju zghir minn hafna fejn Jasmine kienet topponi ghal-ideat taghna.

Shajidas jidher li qisu ghandu ‘dual personality’ fis-sens illi jurik wicc izda fil-verita' jkollu wicc iehor. Ghal kull haga li tghidlu r-risposta tieghu dejjem ‘no worry’. Ghalih kollox ‘plain’ pero' wara ssib li kollox bil-kontra ta' li jghid. Kien kapacissmu biex iwieghed izda wara ma jzommx kelmtu.

Xi kultant anke kellna d-dubju li forsi kellu l-vizzju tal-loghob. Dan minhabba li dejjem kien irid jissellef il-flus minghandna u minhabba li ma kienx konsistenti fid-diskors tieghu.

Meta kien Malta, Shajidas kien waqqaf kumpanija jisimha ‘Ushua Communications’. Kien jimpjega xi disgha min-nies. Din il-kumpannija falliet xi erba' xhur wara li twaqqfet. F'dan iz-zmien qasir huwa kien xtara numru ta' karozzi ‘second hand’, fosthom ‘Alfa Romeo’ u karozza Amerikana ghalih, karozza lis-‘salesgirl’ u karozza ohra ghall-kumpanija. Shajidas irnexxilu jaghmel dejn ta' eluf kbar ta' liri f'din il-kumpannija. Dan id-dejn spiccajna hallasnih ahna b'rispett lejn it-tifla taghna.

Ahna nahsbu li t-tifla zzewgitu biex tehles minna, l-genituri taghha. Peress illi taht is-soritijiet kienet dejjem tghid kemm kienet oppressa nahsbu li meta ma baqghetx tmur l-iskola tas-sorijiet sabet il-liberta' u ghalhekk kull sens ta' dixxiplina u sikkatura, anke minna li konna u ghadna nhobbuha hafna, kien idejjaqha hafna. Mill-banda l-ohra l-impressjoni taghna hi li hu zzewigha ghal xi skopijiet ta' mohhu fosthom forsi biex ikun jista' jkompli jssellef il-flus minghandna ghax kien jaf li ahna ghat-tifla konna naghmlu kollox.

Illum Jasmine tidher li mmaturat hafna aktar anke minhabba l-esperjenzi li ghaddiet minnhom. Recentement bdiet tahdem f'agenzija tas-safar wara kors li ghamlet fl-Institute of Tourism Studies.

Lit-tifel taghha, Sian, tiehu hsiebu b'responsabbilta' kbira. Ahna niehdu hsiebu qisu t-tifel taghna. Meta kienet tkun l-Institute of Tourism Studies, u issa waqt li tkun qed tahdem it-tifel ikun maghna. Altrimenti it-tifel dejjem maghha.

Jidher li l-esperjenza li ghaddiet minnha Jasmine halliet certi effetti fuqha ghax il-konfronti li kien ikun hemm bejnietna kwazi spiccaw ghal kollox u fl-opinjoni tieghi llum ghandha hafna aktar sens ta' responsabbilta' milli kellha dakinhar li ddecidiet li tizzewweg lil dan l-Indjan".

(ii). PRINCIPJI LEGALI.

Illi l-attrici tinvoka n-nuqqas serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fil-kunsens li taw il-partijiet bhala raguni ghaliex iz-zwieg taghhom ghandu jigi ddikjarat null u bla effett. Dan *ai termini* tal-**artikoli 19 (1) (d) u (f) tal-Kap 255 tal-Ligijiet ta' Malta**, fejn jinghad hekk:-

19 (1) *B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null*:-

(d) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun vizzjat b'difett serju ta' diskrezzjoni ta' gudizzju fuq il-hajja mizzewga, jew fuq id-drittijiet u d-dmirijiet essenzjali taghha, jew b'anomalija psikologika serja li taghmilha mpossibbli ghal dik il-parti li taqdi l-obbligazzjonijiet essenjali taz-zwieg;*

(f) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg:*

Illi rigward dak li jinghad fis-**sub inciz 19 (1) (d)** fuq citat jinghad li l-kunsens fir-rabta taz-zwieg jirrikjedi maturita ta' hsieb u karattru sabiex min jidhol ghal dan il-pass ikun konxju li zwieg ifisser *commitment* lejn din ir-rabta.

Illi l-awtur ***Bersini*** – **Il Diritto Canonico Matrimoniale (Torino 1994)** ighid hekk fuq il-grad ta' maturita rikjesta sabiex wiehed jikkuntratta z-zwieg:-

"Per dare un valido consenso, non e' sufficiente il grado di ragione col quale speculativamente uno sappra che cosa e il matrimonio; e necessaria la maturita di giudizio capace di ponderare in concreto i doveri e i diritti che uno deve assumersi per tutta la vita. In altri termini, e necessaria la discrezione non tanto per l'alto in se, al momento di emettere il consenso, quanto per gli impegni che da quell'alto derivano. Una discrezione che impegni per il futuro."

Illi l-Qorti hija tal-fehma li l-partijiet ma dahlux ghaz-zwieg b'konoxxenza shiha li dan kien ser ikun impenn totali ghal hajjitom kollha, anzi l-fatti dwar dan il-kaz, kif riprodotti f'din il-kawza juru li l-ebda wahda mill-partijiet ma dahlet ghal dan iz-zwieg bis-serjeta' u l-preparazjoni necessarja, u jidher li t-tnejn li huma ghamlu dan il-pass qishom qed jiehdu tazza te', fis-sens li ma kien hemm serjeta' ta' xejn.

Illi jekk wiehed ihares len il-komportament tal-attrici jidher li f'dak iz-zmien qabel iz-zwieg kien mohhha biss li tixxala, u wkoll topponi ghal kollox lill-genituri taghha fuq kull haga mmaginabbli, u b'sens ta' ribeljoni ghat-trobbija taghha sew, fejn kienet tmur l-iskola tas-sorijiet, hija kienet laxka f'dak kollu li taghmel, tant li kien ikollha relazzjonijiet sesswali ma' guvintur, minghajr ma taghmel xejn sabiex almenu tipprotegi ruhha. Dan is-sens ta' sfida jidher car minn dak kollu li ghamlet l-attrici tul dan iz-zmien kollu, mghejjuna wkoll mill-fatt li l-istess attrici, ghall grazzja ta' Alla, jidher li kellha kollox, u l-genituri taghha kienu jaraw li litteralment ikollha kollox.

Illi jidher li kien f'dan is-sens fejn ghaliha xejn ma huwa xejn u kollox kien iservi bhala avventura li hija bdiet tohrog mal-konvenut, li kien ta' nazzjonalita' Indjana, u kellha wkoll relazzjonijiet intimi mieghu, bil-konsegwenza li harget tqila, u accettat li tizzewweg, ghalkemm il-konvenut kien ilu jghidilha biex jizzewgu.

Illi ovvjament dan ma' l-animu li bih l-attrici dahlet ghall dan iz-zwieg juri sens ta' mmaturita' tali li jista' jinghad li l-istess attrici ma kellhiex id-diskrezzjoni necessarja sabiex tidhol fi zwieg validu *stante* li hija dahlet ghal dan iz-zwieg, ghaliex hassitha li hekk kellha taghmel minhabba l-istess tqala taghha. F'dan il-kaz mhux hekk biss, izda riedet turi lill-genituri taghha li bhal speci hajjitha hija taghha u taghmel li trid, ghalkemm indenjat ruhha li tinformahom b'dan il-pass li ser taghmel, bhal speci turihom ukoll b'enfasi li jghidu x'jghidu, jew jahsbu x'jahsbu hija kienet ser taghmel li trid, ghaliex hija kellha l-eta' taghha u riedet ukoll tehles mid-dar tal-genituri taghha.

Illi dan kollu huwa ben differenti minn dak l-awtur ***Bernard A. Siegle***, fil-ktieb tieghu **"Marriage According to the New Code of Canon Law"** jghid li jrid ikun il-kunsens tal-partijiet fiz-zwieg fejn dawn ghandhom u jridu joffru lil xulxin:-

"a) the right to a community of life;

b) the possibility of living this community of life

c) the right to the conjugal act;

d) the other essential properties of marriage – unity, fidelity and indissolubility"

Illi ***Siegle*** jkompli jghid illi wiehed mill-elementi tal-kunsens hu l-maturita` li skond l-awturi rotali u gurisprudenza rotali tinkludi:-

"a) an affective maturity that enables them to grasp the deep meaning of the conjugal covenant and to give it permanent value.

b) a discernment of judgement proportionate to the importance of the pact being concluded;

c) an internal free choice of will without coercive impulsions;

d) a freeness of character or personality that is capable of effective decision making.

e) a normal sexuality".

Illi dan kollu jidher li kien mankanti fil-kaz tal-attrici u l-istess jista' jinghad ghall-konvenut, ghaliex dan jidher li kien mohhu li jizzewweg lill-attrici fl-ewwel lok u qabel kollox ghax ra li huwa seta' jistrieh fuqha u fuq il-familjari taghha ghar-ragunijiet finanzjarji, kif fl-ahhar mill-ahhar ghamel b'certu konsistenza tul il-konvivenza tieghu mal-attrici, u finalment din il-Qorti hija konvinta li uza t-tqala tal-istess attrici, sabiex iwassal lill-attrici ghal dan l-hekk imsejjah zwieg. Dan peress li jidher li l-konvenut ma kellu ebda serjeta' ta' xejn, u kien ipingi l-hajja kollha tlellix, b'faxxinu orjentali, u dan bl-iskop uniku li jaghti lill-attrici mpressjoni tieghu u ta' hajja li kienu l-boghod sew mir-realta, stampa li l-istess attrici ghazlet li taccetta *"on face value"* ghaliex kien iservi sew ghall-iskoijiet taghha li tisfida kull tip ta' hajja li ma gietx approvata mill-genituri taghha. Dan mghejjuna wkoll mill-fatt li l-istess genituri taghha, kienu jtuha kollox bla ebda diffikolta'.

Illi fil-fatt jidher car li la l-genituri taghha u lanqas l-attrici ma jidhru li jafu precizament min hu dan l-istess konvenut, ghaliex jidher car li l-konvenut kien ipingi lilu nnifsu skond ma' min ikun qed jitkellem, bl-iskop li jipprova jersaq ma' dak li jkun bl-iskop uniku li jiehu dak li jrid minnu biss. F'dan il-kaz, almenu minn dak li xehdu l-attrici u x-xhieda minnha prodotti, jidher palez li l-konvenut qatt ma kien sincier, izda biss ried juza lill-attrici u anke lill-genituri taghha ghall-iskopijiet tieghu, u cjoe' li jivvantaggja ruhu minnhom finanzjarjament, kif fil-fatt gara, mhux darba izda ghal diversi drabi.

Illi l-Qorti ghalhekk hija tal-fehma li dan l-istess zwieg ghandu jigi dikjarat null skond id-dispozizzjonijiet tal-**artiklu 19 (1) (d) tal-Kap 255,** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

Illi l-Qorti ezaminat il-provi prodotti fid-dawl tal-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255** li fil-fatt fl-**artikolu 19 (1) (f)** jiddisponi li:

19 (1) *"B'zieda mal-kazijiet fejn zwieg ikun null skond xi dispozizzjoni ohra ta' dan l-Att, zwieg ikun null:*

(f) *jekk il-kunsens ta' xi wahda mill-partijiet ikun inkiseb bl-eskluzjoni pozittiva taz-zwieg innifsu, jew ta' xi wiehed jew aktar mill-elementi essenzjali tal-hajja mizzewga, jew tad-dritt ghall-att taz-zwieg."*

Illi dan is-sub-artikolu wkoll gie diskuss u ezaminat fis-sentenza **"Nicolai Balzan vs Simone Cremona"** deciza minn din il-Qorti kif presjeduta (Cit. Nru. 1019/98/RCP – 9 ta' Marzu, 2000) u skans ta' ripetizzjoni qed issir referenza ghall-principji hemm enuncjati. Illi *inoltre* fis-sentenza **"Theresa Taguri nee` Spiteri vs Avukat Christopher Cilia et noe"** (Cit. Nru. 3130/96/NA deciza fl-10 ta' Novembru 1999) gie ritenut illi:-

"Fl-interpretazzjoni ta' dan is-sub-inciz gie ritenut mill-Qorti taghna illi l-eskluzjoni pozittiva ma kellhiex necessarjament tirrizulta biss minn xi haga espressa direttament izda setghet tigi espressa bl-imgieba ta' xi parti fil-perjodu immedjatament qabel u wara li jkun inkiseb l-istess kunsens."

Illi taht dan l-aspett jidher car li minn-naha tal-attrici l-istess zwieg kien biss avventura ghaliha, u dahlet ghall-istess pass bl-insistenza tal-konvenut u finalment ghaliex inqabdet tqila qabel iz-zwieg; zzewget civilment b'ghaggla sostanzjali u pero' kellha dejjem f'mohhha li dan setghet tohrog minnu facilment u meta u kif trid hija, kuncett ghal kollox zbaljat, izda li sfortunatament jinsab difuz sew fis-socjeta' taghhna.

Illi dan, fl-umili opinjoni ta' din il-Qorti, huwa dovut ukoll ghal fatt li forsi l-preparazzjoni ghaz-zwieg, ma hijiex qed tinghata l-importanza li jixirqilha, konsegwenti wkoll ghac-cirkostanzi ta' hajja odjerna, fejn qed ssir enfazi kbira fuq

hajja ta’ divertiment totali min-naha u min-naha l-ohra girja sfrenata sabiex l-mizzewgin ikollhom l-ahjar djar mghammrin b’kollox, ghanijiet li qed jigu persegwitati b’tali sahha, li mhux qed ihallu spazju kemm ghall-konnoxxenza reciproka bejn il-mizzewgin, u wkoll sabiex il-partijiet verament jifhmu l-hajja ta’ dedikazzjoni reciproka li jkunu dehlin ghaliha, li ma ghandha thalli lok ghall-ebda miri egoistici, u din il-hajja hija ndossolibbli u permanenti.

Illi jidher li taht dan l-aspett l-attrici eskludiet *a priori* elementi essenzjali taz-zwieg, u l-istess jista’ jinghad ghall konvenut, *stante* li jidher car li huwa zzewweg lill-attrici ghal skopijiet tieghu sabiex jigi vvantaggjat mill-fatt li l-genituri u allura l-attrici kien *per bene,* u huwa seta’ jisfruttahom ghall-ghanijiet tieghu, kif fil-fatt ghamel, tant li *nonostante* li l-attrici u l-istess genituri taghha waqqfu mieghu u mal-wild tieghu b’mod mill-aktar konsistenti, huwa kompla ghex il-hajja tieghu, u sahanistra abbanduna dik li hija l-familja tieghu u cjoe’ l-attrici u binha, u rari jekk mhux qatt ma pprovda ghall-manteniment u l-ghixien taghhom, lanqas meta l-istess minuri kellu bzonn interventi medici. Illi jidher car taht dan l-aspett li l-konvenut uza t-tqala tal-attrici ghall-iskopijiet tieghu biss, u b’hekk inganna lill-attrici, u taht dan l-aspett ma hemm l-ebda dubju li l-kunsens tal-konvenut kien simulat.

Illi abbazi ta’ dak prodott, din il-Qorti ghalhekk tiddikjara l-istess zwieg bejn il-kontendenti bhala null u bla effett ukoll *ai termini* tal-**artikolu 19 (1) (f) tal-Kap 255,** ghar-ragunijiet imputabbli liz-zewg partijiet.

<u>III. KONKLUZJONI.</u>

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta’ u tiddeciedi,** billi filwaqt li tichad l-eccezzjonijiet tal-kuraturi deputati in kwantu l-istess huma nkompatibbli ma’ dak hawn deciz, u tastjeni milli tiehu konjizzjoni tat-tieni u t-tielet talba attrici *stante* c-cessjoni taghhom b’nota tad-29 ta’ Ottubru 2002, **tilqa’ l-ewwel (1) talba attrici** biss kif hawn deciz, b’dan illi:-

1. Tiddikjara null iz-zwieg tal-kontendenti li sehh fl-4 ta' Mejju 1998 *ai termini* tal-**artikoli 19 (1) (d) u (f) tal-Kap. 255 tal-Ligijiet ta' Malta.**

Bl-ispejjez kollha jinqasmu bin-nofs bejn il-partijiet, filwaqt li l-kuraturi deputati ghandhom jithallsu skond il-ligi.

Moqrija.

--------------------------------TMIEM--------------------------------